

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор”

по научна специалност „Педагогическа и възрастова психология” в шифър 05.06.05

Автор на дисертационния труд: Биляна Альошова Пентова – Ангелова

Тема на дисертационния труд: Личностови особености на момичета с ниско телесно тегло като предиктори за превенция на хранителни нарушения.

Член на научното жури: доц. д-р Илия Дочев Стойков, Ръководител и преподавател в катедра „Психология”, Декан на Филосовски факултет, при ВТУ „Св.св. Кирил и Методий”

Получени материали: автореферат и дисертационен труд.

Дисертационният труд е разработен в катедра „Психология”, към ФФ на ЮЗУ „Неофит Рилски” под научното ръководство на доц. д-р Гергина Енева. Дисертацията е оформена на 122 стандартни страници компютърно набран текст и е композирана в Увод, три основни глави с подглави, Заключение, Изводи и препоръки, Приноси, Използвана литература и Приложения.

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научен и научно-приложен аспект.

В последните години се увеличават случаите на хранителни разстройства сред подрастващите. Този факт предполага и повишения научно-изследователски интерес към посочения психично-здравен проблем.

В своя **Увод** Пентова-Ангелова в широк аспект коментира необходимостта от епидемиологични изследвания върху появата и разпространението на хранителните нарушения сред момичетата, от позициите на психологията. Заявена е амбицията да се отчетат националните, културните и социалните особености като свързани с определени личностови конструкти, провокиращи склонността към хранителни смущения в пубертетната възраст. Обусловена е значимостта на изследването с пубертетната възраст като са очертани предимствата на психологическите инструменти, спрямо чисто медицинските подходи при диагностиката на нарушения при храненето.

Формулиран е методологическият апарат на изследването, с оглед неговата теоретико-приложна ориентация. Релевантно на целта са дефинирани задачите на изследователската програма. В резултат са очертани и конкретни параметри на изследването, фокусирани върху „създаването на модел за профилактика и изследване на протичането на хранителното отклонение анорексия невроза” (с.6).

2. Степен на познаване на състоянието на проблема и творческа интерпретация научните концепции по него.

В сектора „Използвана литература” на дисертационния труд са представени общо 110 източника на български и чужд език, 9 от които попадат в категорията „интернет базирани ресурси”. В основната си част те са пряко свързани с предметната област на дисертацията и илюстрират информираността и компетентността на докторантката по поставения на научно обсъждане проблем.

В своето теоретично изложение Пентова – Ангелова прави задълбочен обзор на психологични теории върху нормата и патологията на поведението през юношеската възраст. Под акцент са поставени рисковите фактори, конституционната предразположеност и спецификата на личностни характеристики, като предиктори на хранително нарушение. На тази основа е презентирани и концептуалния модел на изследването. Същият представлява логическо следствие от извършения върху теоретичните постановки интерпретативен анализ и обуславя дизайна на емпиричното психологическо изследване.

3. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд и посочените автори приноси.

Избраните в конкретната методика инструменти са релевантни на целите и задачите на дисертационната разработка: Многофакторен личностен мъпросник - ММРІ, Тест за самооценка на Лийри, Тест за тревожността на Спилбъргър 1 и Анкета. В съответствие с научните правила са описани предмета и обекта на емпиричното изследване и методите за статистическа обработка на данните.

В Глава трета са представени сериозни статистически анализи на данните от изследваните групи, въз основа на които Пентова – Ангелова прави психологичния анализ. В интерпретативен план е очертана прогностичната сила на отделни личностови особености, които разкриват очертаните в хипотезите на емпиричното изследване зависимости между „явлението-фактор” и „явлението-резултат”. На тази база докторанта Пентова-Ангелова изгражда личностен профил, провокиращ изявата на склонността към хранителни нарушения или намаляване на телесното тегло. Като предиктори са изведени наличието на високо ниво на депресивност и неадекватния Аз-образ.

4. Научно-приложни приноси на дисертационния труд.

След запознаване с теоретичния и емпиричен анализ в дисертационния труд на Пентова-Ангелова, считам че в него са постигнати следните по-важни приноси, които категоризирам като научно-приложни:

- установен е психологически механизъм на отключване на хранителни нарушения в юношеска възраст;
- документирана е личностова структура, която при влияние на външни рискови фактори предполага намаляване на телесно тегло в юношеска възраст;
- изградена е подходяща методика и са получени надеждни данни за диагностициране на хранително разстройство при лица от женски пол с ниско телесно тегло;
- потвърдена е възможността на силна връзка между високи нива на депресивност, неадекватен Аз-образ и появата на хранителни смущения.

5. Мнения, препоръки и бележки.

- в увода на дисертацията съдържателно е очертан конкретен проблем от педагогическата и възрастовата психология, а посочената изследователска цел на разработката е формулирана твърде общо.
- липсва формулировка на целта в автореферата;
- не е формулирана хипотеза на цялостното изследване;
- не е представен списък с публикации по дисертационния труд.

Заключение:

Давам своята положителна оценка на дисертационния труд на Биляна Альошева Пентова-Ангелова, като вземам в предвид съдържащите се в него научно-приложни приноси и демонстрираните задълбочени познания в изследваната психологическа област. Предлагам на докторанта Пентова-Ангелова да бъде присъдена научната и образователна степен „доктор”.

15.10.2011 г.
гр. В. Търново

Член на жури:
доц. д-р Илия Стойков